

Матерњи језик - Босански

PRIMJERAK ZA UČENIKA

Republika Srbija
MINISTARSTVO PROSVJETE
ZAVOD ZA VREDNOVANJE KVALITETA
OBRAZOVANJA I ODGOJA

ZAVRŠNI ISPIT NA KRAJU OSNOVNOG OBRAZOVANJA I ODGOJA

TEST

BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

IDENTIFIKACIONI OBRAZAC

IME, IME JEDNOG RODITELJA/DRUGOG ZAKONSKOG ZASTUPNIKA, PREZIME UČENIKA

IDENTIFIKACIONI BROJ UČENIKA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

OSNOVNA ŠKOLA _____

MJESTO _____

OPĆINA _____

POTPIS DEŽURNOG NASTAVNIKA

Rezultati se mogu pogledati na portalu **Moja srednja škola**: <https://mojasrednjaskola.gov.rs> unosom jedinstvenog identifikacionog broja učenika (desetocifrena šifra učenika). Radi preuzimanja skeniranog testa u pdf formatu, u dijelu gdje su dostupni rezultati završnog ispita, neophodno je unijeti jedinstvenu šifru testa.

Jedinstvena šifra testa: 224202511511

Ukoliko roditelj / drugi zakonski zastupnik ima nalog na portalu **Moj esDnevnik** ili ima nalog na **Portal za elektronsku identifikaciju eID.gov.rs**, kojim pristupa portalu **Moj esDnevnik**, tada, osim uvida u rezultate završnog ispita, na portalu **Moja srednja škola** može iskoristiti i neku od sljedećih elektronskih usluga: podnošenje prigovora na rezultate završnog ispita, podnošenje elektronske liste želja i podnošenje elektronske prijave za upis u srednju školu.

UPUTSTVO ZA RAD

- Test sadrži **20** zadataka, koje treba riješiti za **120** minuta.
 - Piši čitko, latiničnim slovima, vodeći računa da tvoji odgovori budu razumljivi, ali i gramatički i pravopisno ispravni.
 - Kada rješavaš zadatke u kojima se od tebe očekuje da nešto dopišeš, uvijek se koristi punim nazivima; skraćenice nisu dozvoljene (npr. treba pisati *imenica*, a ne *im.*, ili *lokativ*, a ne *lok.* i slično).
 - Popuni test **plavom hemijskom olovkom** (tokom rada možeš se koristiti grafitnom olovkom i gumicom).
 - Odgovor koji je napisan samo grafitnom, crnom hemijskom ili „piši-briši“ olovkom neće biti priznat.
 - U zadacima sa ponuđenim odgovorima neće biti priznati prepravljani odgovori.
 - U zadacima sa ponuđenim odgovorima, u kojima je samo jedan tačan odgovor, dobijaš 0 bodova ukoliko pored tačnog odgovora označiš i neki netačan.
- Obrati pažnju da se zadaci razlikuju po načinu na koji trebaš dati odgovor.
- Nemoj ništa upisivati na QR kodove () , koji se nalaze na svakoj strani testa.
 - Obrati pažnju da se zadaci razlikuju po načinu na koji trebaš dati odgovor.

U nekim zadacima izabrat ćeš tačan odgovor tako što ćeš obojiti odgovarajući kružić. U zadacima u kojima postoji više tačnih odgovora potrebno je obojiti više kružića. Vodi računa da kružić bude obojen; mora biti obojen jer će ti samo tako odgovor biti priznat.

PRIMJER OBOJENIH KRUŽIĆA
U zadatku sa jednim tačnim odgovorom Koji je glavni grad Republike Srbije? Oboj kružić ispred tačnog odgovora. ☐ Novi Sad ☒ Beograd ☐ Niš ☐ Kruševac
U zadatku sa više tačnih odgovora Oboj kružiće ispred izraza čiji je zbir 5. ☒ 2 + 3 ☐ 1 + 2 ☒ 4 + 1 ☐ 2 + 4 ☐ 3 + 5

- Ako završiš ranije, predaj test i tiho izađi.

Želimo ti mnogo uspjeha na ispitu!

ZAVRŠNI ISPIT NA KRAJU OSNOVNOG OBRAZOVANJA I ODGOJA**TEST
BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST**

1. Pred tobom su tri niza suglasnika. Samo u jednom nizi su dati svi bezvučni suglasnici.

Oboj kružić ispred niza u kome su dati svi **bezvučni** suglasnici.

- ☐ b, d, dž, đ, g, z, ž
- ☐ p, t, č, ć, k, s, š, c, f, h
- ☐ p, t, č, dž, g, s, š, c, f, h

2. Pažljivo pročitaj rečenicu i obrati pažnju na markirane riječi.

Dječaci su sretni, zato što su **braća** ponovo zajedno.

Prepoznaj glasovne promjene u njima. Imenuj ih.

dječaci - _____

braća - _____

3. Pažljivo pročitaj rečenice i obrati pažnju na podvučene sintagme.

Oboj kružić ispred rečenice u kojoj je podvučena **pridjevska** sintagma.

- ☐ U ovo vrijeme oni se izuzetno teško bude.
- ☐ Medvjedi su sada veoma pospani.
- ☐ Očekuje ih duboki zimski san.

4. Pažljivo pročitaj kraći tekst. On upućuje na jedan književno-teorijski pojam. Prepoznaј ga.

Unutarnje ja koje može biti sam pjesnik, neka druga osoba, ili neko nepoznato biće unutar pjesme, daje pjesmi posebnu toplinu i duševnost.

To ja se u pjesmi, često, pojavljuje kao prvo lice jednine, ali iako nije na takav način prisutno, to predstavlja stub pjesme.

Oboј kružić ispred tačnog odgovora.

Ova definicija upućuje na:

- ☐ autora
- ☐ lirskog subjekta
- ☐ sporednog lika

5. Pažljivo pročitaj odlomke. U njima prepoznaј vrstu rime.

Oboј kružić ispred strofe u kojoj je prisutna ukrštena rima.

- ☐ Jutros u košari, gdje sja, šuška
Niz rogoza žućkastih i krutih,
Sedmero je oštenila kučka,
Sedmero je oštenila žutih.
(Sergej Jesenjin)

- ☐ Sinoć kad se vraćah iz topla hamama,
Prođoh pokraj bašče staroga imama.
Kad tamo u bašči, u hladu jasmína
S ibrikom u ruci stajaše Emina.
(Aleksa Šantić)

- ☐ Stećak mramorni ćuti govorom scena po doku,
Jači od kandža kiše, povampirenja i krađe.
Njegov mjesec i sunce, što znači posmrtnе лађе,
Davno su prevezli dušu, vjekuju sad u boku.
(Skender Kulenović)

6. Pažljivo pročitaj naredni tekst. U njemu se govori o specifičnostima јedne vrste bošnjačke književnosti. Oboј kružić ispred vrste o kojoj se govori.

Ova književnost mnogo toga u formi i tematici baštini od arapske i perzijske književnosti. Prve pjesnike ove vrste književnosti imamo već u 15. stoljeću. Najčešći simboli su vino, krčma, ljubav i noć. Vino simbolizira ljubav prema Bogu, krčma mјesto gdje se dostiže duhovna ekstaza. Gazel je јedna od osnovnih formi ove književnosti.

- ☐ usmena književnost
- ☐ divanska književnost
- ☐ alhamijado književnost

7. Pažljivo pročitaj date rečenice i obrati pažnju da li su pravopisno tačno napisane.

Oboj **kružiće** ispred rečenica u kojima su tačno napisane zamjenice.

- ☐ O nikome nije razgovarao sa svojim studentima.
- ☐ Nismo ni o kome vodili polemiku.
- ☐ Sa ničim se ne slažem.
- ☐ Ni sa čime nismo bili zadovoljni.

8. Pažljivo pročitaj tekst o sarajevskoj sahat-kuli i obrati pažnju na neke zanimljivosti koje tekst donosi.

Sarajevska sahat-kula je visoka 30 metara, a pretpostavlja se da je izgrađena u 16. vijeku.

Sat na kuli je jedini javni sat u svijetu koji mjeri lunarno, a la turka vrijeme, po kojem se određuje vrijeme namaza (islamskih dnevnih molitvi) i prema kojem se smjena dana i noći dešava u vrijeme akšama (zalaska sunca), kada sat pokazuje 12 sati.

Kako se dužina dana tokom godine skoro svakodnevno mijenja, satni mehanizam je potrebno stalno podešavati, a to je dužnost muvekita. U dvorištu nalazi se svojevrsna opservatorija (muvekithana), u kojoj se nekad, na osnovu preciznih tehnika i instrumenata, određivalo tačno vrijeme.

Satni mehanizam koji je i danas na kuli su 1875. iz Londona donijeli sarajevski trgovci Hašimaga Glođo i Mehaga Kapetanović, a kazaljke i brojeve na sva četiri brojčanika pozlatio je Abdulah Kasumagić, poznati sarajevski sajdžija i nekadašnji muvekit.

Oboj **kružiće** ispred tačnih informacija koje nalaziš u tekstu.

- ☐ Ovaj sat se koristi samo u vrijeme mjeseca ramazana.
- ☐ Sahat-kula je izgrađena u srednjem vijeku.
- ☐ Sarajevski trgovci Hašimaga Glođo i Mehaga Kapetanović donijeli su 1875. godine mehanizam koji se i danas koristi.
- ☐ Sat na kuli je jedini javni sat u svijetu koji mjeri lunarno vrijeme.

9. Pažljivo pročitaj tekst i odgovori na zahtjev ispod njega.

Zulfikar Zuko Džumhur napravio je zaokret u bošnjačkoj putopisnoj prozi. On trasira novi pravac po kojem se interes putopisca usmjerava prema ličnom doživljaju. Putopisna proza se oslobađa faktografskih okova historije, geografije i etnologije. Na ovaj način bošnjački putopis prevazilazi oblik reportaže kakav je bio prije Zuke Džumhura. Zuko Džumhur teži savremenosti i univerzalnosti, nekada koristi i humor koji baštini iz orijentalnih priča (anegdote Nasrudin- hodže), a koji u sebi krije duboko humani i otmeni osmijeh mudraca.

Odredi da li je navedena tvrdnja tačna.

Oboj **kružiće** ispred tačnih tvrdnji.

- ☐ Zuko Džumhur je pisao putopise koji su se proslavili kao kvalitetne reportaže.
- ☐ Zuko Džumhur je doživljaj putopisca usmjerio prema objektivnom doživljaju.
- ☐ Zuko Džumhur je napravio zaokret u bošnjačkoj putopisnoj prozi usmjeravajući interes putopisca prema ličnom doživljaju.
- ☐ Zuko Džumhur se u putopisima čvrsto držao historije, geografije i etnologije.

10. Prisjeti se dijalekata. Pokušaj se sjetiti definicije.

Šta je dijalekt?

Oboj kružić ispred tačnog odgovora.

- ☐ Skup svih srodnih jezika koji su slični u nekim svojim bitnim karakteristikama.
- ☐ Skup svih govora na određenom govornom prostoru koji su objedinjeni nekim zajedničkim osobinama.
- ☐ Univerzalno sredstvo za sporazumijevanje koje sadrži stalne i nepromjenljive osobine na osnovu kojih se ostvaruje komunikacija među ljudima.

11. Pažljivo pogledaj date riječi. Prepoznaј one koje imaju dugi akcent.

Oboj **kružiće** ispred riječi sa **dugim** akcentom.

☐ sluga	☐ puž	☐ sir
☐ lav	☐ zub	☐ prst

12. Pažljivo pogledaj datu tabelu. Odredi vrste navedenih imenica.

Oboj **kržiće** u odgovarajućim poljima.

	vlastita	gradivna	misaona (apstraktna)	zbirna
pijesak	☐	☐	☐	☐
lišće	☐	☐	☐	☐
Mehmed	☐	☐	☐	☐
ljubav	☐	☐	☐	☐

13. Pažljivo pročitaj sljedeće odlomke iz pjesama usmene književnosti.

a) Kad ujutru b'jeli dan osvanu,
uranila Omerova majka,
nosi kitu sitnoga bosiljka,
da probudi dvoje mladenaca.
Ciknu, viknu Fatima djevojka:
"Oj, boga mi, mila moja majko,
sinoć ti je Omer počinuo!" (*Smrt Omera i Merime*)

b) Kad to čula stara majka,
Poletjela stara majka.
Kad je bila na kapiju,
Al joj leže oba sina,
Oba sina udavljena;
Na nogama bukagije,
Na rukama lisičine,
Oko vrata svilen gajtan.
Kad to vidje stara majka,
Od jada joj srce puklo. (*Smrt braće Morića*)

Pjesme pripadaju istoj vrsti usmene poezije. Odredi koja je to vrsta i napiši njen naziv.

14. Pažljivo pročitaj sljedeći tekst i prepozna da li je u njemu prisutno prepričavanje ili analiziranje.
Oboj kružić ispred tačnog odgovora.

Zlatokosi dječak, čistog i neiskvarenog srca, djeluje krhko, a zapravo je snažniji od mnogih odraslih. Njegova snaga leži u ljubavi, koju je otkrio i nosi u svom srcu, što ga razlikuje od većine ljudi današnjice. U sebi ima sve osobine neiskvarenog, prostodušnog djeteta koje u svijetu vidi samo dobro.

☐ prepričavanje

☐ analiziranje

15. Pažljivo pročitaj pjesmu *Pismo majci*, Sergeja Jesenjina i obrati pažnju na osjećanja koja su dominantna u njoj.

Jesi li živa, staričice moja?
Sin tvoj živi i pozdrav ti šalje.
Nek uvečer nad kolibom tvojom
Ona čudna svjetlost sja i dalje.

Nemaj straha! Umiri se, draga!
Od utvare to ti srce zebe.
Tako ipak propio se nisam
da bih umro ne vidjevši tebe.

Nemoj buditi odsanjane snove,
nek miruje ono čega ne bi:
odveć rano zamoren životom,
samo čemer osjećam u sebi.

Pišu mi da viđaju te često
zbog mene veoma zabrinutu
i da ideš svaki čas na cestu
u svom trošnom starinskom kaputu.

Kao nekad, i sada sam nježan,
i srce mi živi samo snom,
da što prije pobjegnem od jada
i vratim se u naš niski dom.

I ne uči da se molim. Pusti!
Nema više vraćanja ka starom.
Ti jedina utjeha si moja,
svjetlo što mi sija istim žarom.

U sutonu plavom da te često
uvijek isto priviđenje muči:
kako su u krčmi finski nož
u srce mi zaboli u tuči.

Vratit ću se kad u našem vrtu
rašire se grane pune cvijeta.
Samo nemoj da u ranu zoru
budiš me kao prije osam ljeta.

Umiri se! Nemoj da te često
viđaju onako zabrinutu,
i ne idi svaki čas na cestu
u svom trošnom starinskom kaputu.

Sada pročitaj kraći tekst u kome ćeš naći informacije o osjećanjima koja su iskazana u pjesmi.

U pjesmi, Jesenjin piše majci kao da mu je ona sama bila oslonac, podrška i svjetlo u njegovom životu. U njoj vidi toplinu doma, utjehu i nježnost. Svojom poetskom imaginacijom, opisuje ljubav i poštovanje prema majci kroz njen lik, miris i svjetlost njenih očiju. U suštini, ova pjesma prenosi duboku ljubav prema majci, ali istovremeno izražava osjećanja gubitka i tuge zbog razdvojenosti. To je oda majčinskoj ljubavi i važnosti porodičnih veza, ali i bolno svjedočanstvo o udaljenosti i melanholiji koju nosi ta razdvojenost.

U vidu gramatički i pravopisno ispravnog pisanog teksta, iznesi svoja zapažanja o osjećanjima koja su dominantna u ovoj pjesmi na osnovu dodatnog teksta koji se nalazi ispod pjesme.

[illegible]

16. Među navedenim književnim djelima prepoznaj ono koje pripada književnom opusu Nedžada Ibrišimovića.

Oboj kružić ispred tačnog odgovora.

- ☐ *Tuturuza i šeh Meco*
- ☐ *U pohode Sirriji*
- ☐ *Karabeg*

17. Pažljivo pogledaj date riječi.
Odredi koje riječi su jednoznačne, a koje višeznačne.

Oboj **kružiće** ispred višeznačnih riječi.

☐ grad	☐ list	☐ konj
☐ kuća	☐ kiša	☐ miš

18. Pažljivo pročitaj datu rečenicu i obrati pažnju na markiranu riječ. Prepoznaj padež i njegovu službu u rečenici.

Sanela je učiteljica.

Oboj kružić ispred tačnog odgovora.

- ☐ padež: akuzativ
služba: objekt
- ☐ padež: nominativ
služba: imenski dio imenskog predikata
- ☐ padež: genitiv
služba: atribut

19. Prisjeti se alhamijado književnosti i njenih žanrova.

Oboj **kružice** ispred vrsta koje su karakteristične za alhamijado pjesništvo.

- ☐ kasida
- ☐ rubaija
- ☐ tarih
- ☐ ilahija

20. Pročitaj pjesmu *Kćerka grobara Tufa* Fatime Muminović i obrati pažnju na dominantna osjećanja i motive u pjesmi.

I zemljom po grudima
put voljenom klela

sreće ni za lijeka
radosti ni za oko

Ipak drugu ljubav
Uz njedra svoja
Njen dragi privi

Ona oprost od svega nađe

Kćerka grobara Tufa
niz rijeku nadošlu tekla
za njom se brda slijevala

u jeku

Oboj kružić ispred tačne tvrdnje.

- ☐ Pjesma je elegija u kojoj su dominantni motivi tuge i izgubljene želje za životom zbog ljubavne patnje.
- ☐ Pjesma je ljubavna i izražava jaka ljubavna osjećanja, koja su uzvracena, ali se uprkos tome završava tragično.
- ☐ Pjesma je prožeta elementima sevdalinke i govori o zabranjenoj ljubavi, zbog čega se i završava tragično.

PRAZNA STRANA

Матерњи језик - Босански

ИНТЕРНО

PRIMJERAK ZA ŠKOLU

Republika Srbija
MINISTARSTVO PROSVJETE
ZAVOD ZA VREDNOVANJE KVALITETA
OBRAZOVANJA I ODGOJA

ZALIJEPI IDENTIFIKACIONU
NALJEPNICU

ZAVRŠNI ISPIT NA KRAJU OSNOVNOG OBRAZOVANJA I ODGOJA

TEST

BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

IDENTIFIKACIONI OBRAZAC

IME, IME JEDNOG RODITELJA/DRUGOG ZAKONSKOG ZASTUPNIKA, PREZIME UČENIKA

IDENTIFIKACIONI BROJ UČENIKA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

OSNOVNA ŠKOLA _____

MJESTO _____

OPĆINA _____

POTPIS DEŽURNOG NASTAVNIKA

